Dosarul nr. 3-4996/2024

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

13 martie 2025 mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecătorul **Gandrabur Marcel**
Grefier **Svistal Lorena**

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată de Țurcan Vladimir împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanţilor la proces.

La data de 02 decembrie 2024 Țurcan Vladimir, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Manolache Adrian a înaintat **acțiune de contencios administrativ** în contradictoriu cu Casa Națională de Asigurări Sociale *(CNAS)* solicitând anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2024/37918 din 26 septembrie 2024 și stabilirea cuantumului pensiei conform legislației în vigoare (în mărime de 80% din salariu mediu lunar calculat conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004) și achitarea acesteia conform legislației în vigoare începând cu luna august 2024.

În motivarea acțiunii s-a menționat că, la 26 septembrie 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale a adoptat decizia nr. 91/2024/37918 din 26 septembrie 2024 prin care i-a a fost stabilită pensia în calitate de judecător conform art. 21 din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994, în mărime de 80% din salariul său de funcție. Consideră că decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2024/37918 din 26 septembrie 2024 este un act ilegal și neîntemeiat, ce urmează a fi anulat integral de către instanța de judecată luând în considerație următoarele circumstanțe de fapt și de drept.

Pe data de 16 august 2024 a împlinit 5 (cinci) ani de activitate în funcție de judecător al Curții Constituționale. În legătură cu acest fapt și în conformitate cu prevederile art. 21 alin. (4^1) și (4^2) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, a depus la data de 19 august 2024 cerere privind stabilirea și achitarea pensiei corespunzătoare în mărime de 80% din salariul său mediu, calculat conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004. Prin decizia contestată Casa Națională de Asigurări Sociale a interpretat eronat cadrul legal existent și la calcularea pensiei, în afară de salariu de funcție nu s-a ținut cont și de

alte părți componente a salariului mediu lunar așa cum este indicat în certificatul contabil anexat la cererea sa din 19 august 2024. Nefiind de acord cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2024/37918 din 26 septembrie 2024, în conformitate cu prevederile art. 162 - 165 din Codul administrativ, la 22 octombrie 2024 a depus cererea prealabilă, prin care a solicitat anularea actului și stabilirea cuantumului pensiei conform legislației în vigoare (în mărime de 80% din salariul său mediu calculat conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004). La 05 noiembrie 2024 a fost notificat, prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Ț-5162/24, că cererea prealabilă din 22 octombrie 2024 privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2024/37918 din 26 septembrie 2024 și stabilirea cuantumului pensiei ca judecător la Curtea Constituțională, conform legislației în vigoare, în mărime de 80% din salariul său mediu calculat conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426/2004 nu a fost admisă. În motivarea răspunsului său, CNAS a menționat că Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională nu prevede expres modalitatea de determinare a salariului mediu lunar la stabilirea cuantumului pensiei. De asemenea, CNAS a calculat pensia doar din unele părți componente ale salariului său lunar: salariu de bază, sporul lunar în valoare fixă, grad de calificare (a se vedea punctele 1-3 din certificatul contabil anexat la cererea din 19 august 2024).

În această ordine de idei este de menționat, că articolul 21 din Legea nr. 317/1994 prevede că salarizarea judecătorilor Curții Constituționale se efectuează în modul, condițiile și mărimile prevăzute de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar (alin. (4)), dar pensia pentru vechimea în muncă în proporție de 80% din salariu mediu, care, de jure, conform acestei legi speciale este unicul indicator de calcul în baza căruia se determină cuantumul pensiei judecătorilor constituționali (Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar prevede, în articolul 10 alin. (1), că salariul lunar al personalului din unitățile bugetare pentru activitatea desfășurată pe durata normală a timpului de lucru stabilită de lege este constituit din partea fixă (salariul de bază; sporul lunar în valoare fixă; sporul lunar pentru gradul profesional) și partea variabilă. Alineatul (2) din același articol prevede că suplimentar la cele menționate la alin. (1), pot fi plătite, inter alia, sporuri lunare pentru munca prestată în zilele de sărbătoare nelucrătoare și/sau în zilele de repaus, premiu anual. Iar alineatul (3) din același articol stabilește că prin derogare de la prevederile alin. (1), salariul lunar al persoanelor cu funcții de demnitate publică (inclusiv și judecătorilor constituționali) se constituie din partea fixă și plățile enumerate la alin. (2) dacă aceste plăți nu rezultă din activități declarate incompatibile prin legi speciale (a se vedea, totodată, și articolul 19 alineatele (1) și (2) din Lege).

Mai mult, ca orice cetățean-angajat, are dreptul la indemnizație pentru concediu și, după caz, la indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă. Așadar, toate aceste părți componente ale salariului lunar plătite în lunile mai-iulie 2024 și sumele corespunzătoare sunt reflectate în certificatul contabil anexat la cererea depusă la Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Centru, la 19 august 2024. Referitor la afirmația Casei Naționale de Asigurări Sociale privind omisiunea reglementării în Legea nr. 317/1994 a modului de determinare a

salariului mediu lunar, menționează că, Guvernul Republicii Moldova a aprobat, prin Hotărârea sa nr. 426 din 7 mai 2004, Modul de calculare a salariului mediu. Așadar, punctul 2 din Modul de calculare a salariului mediu stabilește că, salariul mediu, determinat în conformitate cu acest Mod de calculare, se aplică la, inter alia, plata indemnizației de concediu: plata indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă; în alte cazuri prevăzute de legislație (în cazul său - articolul 21 alin. (4^1) din Legea nr. 317/1994). În punctul 3 din Modul de calculare sunt stabilite formele de retribuire a muncii și de compensații care se includ în salariu mediu, printre care: salariu de funcție, sporurile și suplimentele la salariu lunar prevăzute de legislație, premiile anuale care se iau în considerare în întregime sau în sume care revin pentru fiecare lună, plata pentru muncă în zilele de odihnă. Conform punctului 5 din același Mod de calculare, pentru calcularea salariului mediu se stabilesc diferite perioade de decontare în dependență de categoria de angajați, la caz, este relevanta perioada de trei luni calendaristice de lucru premergătoare evenimentului de care depinde plata respectivă (până la luna august când a împlinit cinci ani de activitate în funcție de judecător la Curtea Constituțională). De altfel, punctul 15 din Modul de calculare a salariului mediu menționat supra, pe care se bazează refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a admite cererea prealabilă prevede doar că prezentul mod de calcul se aplică și la alte cazuri. Așadar, analiza sistemică a prevederilor legale și normative expuse supra au determinat să anexeze la cererea din 19 august 2024 privind stabilirea pensiei certificatul contabil în care sunt reflectate sumele tuturor părților componente ale salariului lunar, calculate în perioada mai-iulie 2024, pe baza Hotărârii Guvernului nr. 426 din 07 mai 2004, și identificat salariul mediu în sumă de 103 472,29 lei din care urmează să fie stabilită pensia în mărime de 80%. Totodată, în conformitate cu prevederile art. 1 din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activității . administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia. La fel, în conformitate cu prevederile art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, sub noțiune de acte defavorabile se subînțeleg actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat (în cazul său drepturile sociale). Potrivit prevederilor art. 17 și art. 19 din același act legislativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. În conformitate cu prevederile art. 21 alin. (1) și (3), autoritățile publice trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Autoritățile publice nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege. În conformitate cu prevederile art. 24 alin. (1), art. 25 și art. 44 alin. (1) - (3) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Autoritățile publice trebuie să își exercite atribuțiile legale în mod imparțial, indiferent de propriile convingeri sau interesele persoanelor care le reprezintă. Nu în ultimul rând, potrivit prevederilor art. 88 alin. (1) și 94 alin. (1) din actul legislativ citat, participanții la procedura administrativă sunt obligați să colaboreze în cadrul cercetării stării de

fapt. Ei urmează să indice, în special, asupra faptelor și probelor care le sunt cunoscute și să prezinte documentele pe care le dețin. înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele și circumstanțele relevante pentru actul ce urmează a fi emis. În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) și art. 196 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. Acțiunea în contencios administrativ se depune la instanța de judecată în a cărei rază teritorială își are sediul autoritatea publică care a desfășurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel.

Prin **referința** Casei Naționale de Asigurări Sociale s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată. *(f.d. 31-34)*

În ședința de judecată Țurcan Vladimir nu s-a prezentat însă reprezentantul său, avocatul Manolache Adrian a susținut acțiunea în sensul formulat și a pledat pentru admiterea acesteia.

În ședința de judecată reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, Bulgaru Andrei nu a recunoscut acțiunea și a solicitat respingerea ei ca neîntemeiată.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind poziția participanților prezenți la proces, analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este admisibilă, întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform **art. 22 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În concordanță cu **art. 93 din Codul administrativ**, fiecare participant probează faptele pe care îşi întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform **art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ**, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci când autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere.

În acord cu **art. 194 alin. (1) din Codul administrativ**, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În conformitate cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169-171.

Conform **art. 219 din Codul administrativ**, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu **art. 225 din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform **art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă**, circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform **art. 121 din Codul de procedură civilă**, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar **art. 122 din Codul de procedură civilă** prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

1. Revendicările părții reclamante se circumscriu acțiunii în obligare, în virtutea art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, susceptibile examinării în procedura contenciosului administrativ în acord cu art. 189 alin. (1), 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ. Or, partea reclamantă pretinde emiterea de către autoritatea publică pârâtă a unui act administrativ individual ce vizează recalcularea cuantumului pensiei.

2. Competența jurisdicțională materială și teritorială aparține Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

3. Drept subiectiv vătămat revendicat de partea reclamantă – dreptul la pensie.

4. Partea reclamantă a formulat cererea prealabilă, ca reacție a fost emis răspunsul CNAS nr. Ț-5162/24 din 05 noiembrie 2024.

5. Corelând data comunicării deciziei pe marginea cererii prealabile cu momentul înaintării acțiunii în judecată, se atestă încadrarea în interiorul termenului legal de valorificare a acțiunii.

6. Nu există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; nu există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată nu se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În această ordine de idei, instanța de judecată constată cu certitudine că partea reclamantă a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni prevăzute la art. 207 din Codul administrativ.

Raționamentele instanței de judecată.

Instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Din interpretarea art. 6 din Convenția europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza *Albină c/România, Hotărâre din 28 aprilie 2005, § 33*).

Articolul 6 § 1 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului, obligă instanţele să-şi motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanţelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk c. Olandei, 19 aprilie 1994, §§ 59 şi 61, Seria A nr. 288, şi Burg c. Franţei (dec.), nr. 34763/02, CEDO 2003-II*). Întinderea obligaţiei de a-şi motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija c. Spaniei şi Hiro Balani c. Spaniei, 9 decembrie 1994, Series A nr. 303-A şi 303-B, § 29 şi, respectiv, § 27; şi Helle c. Finlandei, 19 decembrie 1997, § 55, Rapoarte privind hotărîrile şi deciziile 1997-VIII*).

De altfel, instanţa de judecată nu poate exclude un argument sau o circumstanţă pretinsă de o parte care în opinia sa este determinantă şi confirmă poziţia sa, fără a o aprecia prin prisma temeiniciei, pertinenței litigiului în raport cu situaţia de fapt. Or, respectarea principiului

egalităţii în faţa legii şi a justiţiei, precum şi dreptul părţilor de a fi auzite, reprezintă un aspect inerent respectării dreptului la un proces echitabil, garantat de art.6 § 1 al Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale.

În plus, principiul *jura novit curia*, aplicabil la judecarea litigiilor enunţă că judecătorul trebuie să aplice acel text de lege care corespunde situaţiei de fapt calificate juridic de către parte, în măsura în care situaţia de fapt respectivă este confirmată de probele administrate în cauză.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reiterează că efectul articolului 6 § 1 din Convenţie este, *inter alia*, de a plasa un "tribunal" sub o obligaţie de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor şi probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Totodată instanța învederează jurisprudența Curţii Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum şi de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale şi de practicile diferite privind prezentarea şi redactarea sentințelor şi hotărârilor în diferite state (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61*).

Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60*). Or, conform regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, instanţa are obligaţia să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt identificate spre apreciere şi să nu să se limiteze doar la însușirea motivelor şi concluziilor date de participanții procesului.

Comisia Europeană în anul 2006 prin Compendiul de «cele mai bune practici» privind managementul timpului în cazul procedurilor judiciare (Strasbourg, 8 decembrie 2006, CEPEJ(2006)13) [6], a stabilit că, „Judecătorii joacă rolul unui "terţ imparţial" în procesul de soluţionare a unui conflict.

Noţiunea de "act administrativ" este definită atât în legislația autohtonă, cât şi în Rezoluţia (77) Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judiciar exercitat asupra administraţiei publice dispune de câteva trăsături distincte: este exercitat de către instanţa judecătorească care este independentă sub aspect organizaţional şi funcţional faţă de subiectul controlat; prin intermediul controlului se exercită

funcţia instanţei de judecată (justiţiei) în calitatea sa de putere independentă din sistemul frânelor şi contrabalanţelor, care constituie o garanţie a legalităţii şi a contracarării abuzurilor de putere din partea autorităţilor executive; se realizează în cadrul procesului judiciar reglementat de normele juridice procesuale; un cerc de subiecţi speciali ai acestor raporturi juridice; existenţa unui litigiu de drept public în calitate de temei al activităţii de control judiciar; controlul judiciar urmăreşte realizarea a două scopuri: pe de o parte, asigurarea protecţiei drepturilor şi intereselor legale ale persoanelor fizice şi juridice, adică a interesului particular, pe de altă parte, neadmiterea excesului de putere din partea executivului, adică a interesului public; activitatea instanţelor de control asupra autorităţilor administraţiei publice este limitată de următoarele condiţii: temei al exercitării acestuia serveşte doar depunerea unei cereri din partea persoanelor interesate, adică controlul judiciar este mijlocit sau pasiv; obiect al activităţii de control îl constituie doar respectarea de către subiect a cerinţelor legalităţii, dar nu şi ale oportunităţii.

Instanța reiterează că, în temeiul deciziei nr. 91/2024/37918 din 26 septembrie 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Centru a stabilit reclamantului Țurcan Vladimir pensia în calitate de judecător al Curții Constituționale conform art. 21 din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, în mărime de 80% din salariul de funcție.

Reclamantul consideră că mărimea pensiei urma a fi calculată în proporție de 80% din salariul său mediu, calculat conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004 și din aceste considerente înaintează prezenta acțiune în judecată.

Casa Națională de Asigurări Sociale pretinde că pensia a fost stabilită și calculată elocvent având ca reper **art. 21 alin. (4^1-4^2) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională (în vigoare la momentul depunerii cererilor prejudiciare și acțiunii în judecată)**, judecătorul Curţii Constituţionale care a atins vârsta de 50 de ani şi are o vechime în muncă de cel puţin 20 de ani calendaristici, inclusiv în funcţia de judecător al Curţii Constituţionale pe o perioadă de cel puţin 5 ani, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporţie de 55% din salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul lui mediu, ţinându-se cont de indexarea salariului. Pensia pentru vechime în muncă se plăteşte integral judecătorului în funcţie.

De cealaltă parte, Țurcan Vladimir și avocatul său, Manolache Adrian susțin că la stabilirea și calcularea pensiei trebuia să se țină cont de prevederile **pct. 1-4 din Hotărârea Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004 privind aprobarea Modului de calculare a salariului mediu**, Modul de calculare a salariului mediu se aplică la calcularea salariului mediu al personalului încadrat, în bază de contract individual de muncă, la întreprinderi, în organizaţii şi instituţii, indiferent de tipul lor de proprietate şi forma de organizare juridică.

Salariul mediu, determinat în conformitate cu prezentul Mod de calculare, se aplică la:

-plata indemnizaţiei de eliberare din serviciu;

-plata salariului mediu lunar menţinut pentru perioada căutării unui alt loc de muncă;

-plata indemnizaţiei de concediu;

-plata compensaţiei pentru concediul nefolosit şi a concediilor de studii;

-plata pentru timpul îndeplinirii obligaţiilor de stat sau obşteşti;

-plata pentru zilele de sărbătoare nelucrătoare, în cazul transferurilor şi întreruperilor în muncă prevăzute de legislaţie;

-plata despăgubirii pentru perioada de absenţă forţată de la muncă a salariatului transferat sau eliberat nelegitim din serviciu;

-plata pentru timpul aflării la cursuri de formare profesională;

-plata salariului mediu în timpul efectuării controalelor medicale obligatorii;

-plata salariului mediu membrilor Comisiei Electorale Centrale, care nu activează permanent, pentru perioada în care sunt degrevaţi de atribuţiile de la locul de muncă de bază;

-în alte cazuri prevăzute de legislaţie, de convenţiile şi contractele colective şi contractele individuale de munca, cînd lucrătorilor li se garantează salariul mediu;

-plata salariului mediu pe durata deplasării în interes de serviciu sau a detaşării la alt loc de muncă;

-plata ajutorului de şomaj;

-plata indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă achitate din mijloacele angajatorului.

În salariul mediu se includ următoarele forme de retribuire a muncii şi de compensaţii:

-salariul pentru lucrul îndeplinit sau timpul lucrat în conformitate cu formele şi sistemele de salarizare utilizate la întreprindere - tarifele în acord, salariile tarifare pe oră (zi), salariile de funcţie lunare, salariile calculate în procente din încasări sau în cote din beneficiu, salariul stabilit salariatului în cadrul sistemelor netarifare de salarizare, salariile de merit etc.;

-sporurile şi suplimentele la salariile pe oră (zi) şi la salariile lunare, precum şi alte plaţi cu caracter compensatoriu, ce ţin nemijlocit de lucru, prevăzute de legislaţie şi contractele colective;

-suplimentele de plată pentru cumularea profesiilor (funcţiilor), inclusiv pentru îndeplinirea obligaţiunilor lucrătorului temporar absent, pentru extinderea zonei de deservire sau sporirea volumului de lucru executat pe parcursul zilei de muncă (turei) cu durata stabilită de legislaţie;

-plăţile cu caracter stimulatoriu: premiile stabilite conform sistemului de retribuire a muncii în vigoare la întreprindere, inclusiv premiile plătite din beneficiu; premiile anuale, recompensele pentru rezultatele muncii în ansamblu pe an; sporurile procentuale lunare şi indemnizaţiile anuale pentru vechime în muncă; sporurile la salariu pentru performanţă colectivă, înaltă competenţă profesională, înaltă eficienţă în muncă şi executarea unor lucrări de importanţă deosebită sau în regim de urgenţă, intensitatea muncii etc. Totodată, premiile şi recompensele menţionate se includ în cîştigul din luna pentru care au fost calculate conform actelor de decontare şi, la determinarea salariului mediu pe 12 luni calendaristice, se iau în considerare în întregime sau în sumele care revin pentru fiecare lună în cazul perioadei de decontare de altă durată;

-suplimentele pentru munca prestată în timp de noapte şi pentru munca în schimburi;

-plata pentru munca în zilele de odihnă şi de sărbătoare, pentru lucru peste orele de program;

-sumele de indexare a salariului, calculate în conformitate cu legislaţia;

-diferenţa dintre salariul mediu primit anterior şi salariul nou, diferenţa achitată lucrătorului în cazul transferului, din motive de sănătate sau dictat de necesităţile de producţie, la un alt lucru mai puţin plătit, pentru perioada prevăzută de legislaţia în vigoare;

-onorariul lucrătorilor de creaţie din statele de personal ale redacţiilor ziarelor, revistelor, editurilor, agenţiilor telegrafice şi de presă, televiziunii, radioului şi ale altor mijloace de informare în masă, în cazul plăţii lui din contul fondului literar (de creaţie) al numitelor organizaţii;

-alte plăţi cu caracter permanent ce ţin nemijlocit de lucru.

Nu se includ în salariul mediu următoarele plăţi:

-indemnizaţia de eliberare din serviciu, ajutorul de şomaj şi alte indemnizaţii, indiferent de sursele de plată;

-compensaţia pentru concediul nefolosit;

-compensaţia pentru mutilarea lucrătorului sau pentru altă daună pricinuită sănătăţii lui în legătură cu munca;

-compensaţiile de strămutare, transportare a averii, arendare a încăperilor în cazul transferului angajatului la lucru în altă localitate;

-diurnele şi alte plăţi, raportate la cheltuielile de deplasare, precum şi sporurile şi suplimentele la salariu, care se plătesc în loc de diurnă, solda de campanie;

-suma ajutorului material în formă bănească sau naturală;

-compensaţia majorării costului hranei în ospătării, bufete, profilactorii, alimentarea la preţuri reduse sau fără plată a lucrătorilor;

-costul serviciilor comunale, combustibilului, abonamentelor de circulaţie, laptelui, alimentaţiei curativ-profilactice, îmbrăcămintei şi încălţămintei speciale şi al altor mijloace de protecţie individuală, al ustensilelor şi uniformei acordate lucrătorilor în mod gratuit;

-plata integrală sau parţială, din contul întreprinderii, a locuinţei, chiriei sau locului în cămin;

-plăţile aferente contractelor pentru drepturile de autor la editarea creaţiilor ştiinţifice, literare şi de artă;

-salariul pentru zilele lucrate fără retribuirea muncii, decontat în bugetul respectiv sau în fondurile de binefacere;

-salariul mediu plătit salariaţilor remuneraţi în acord sau pe unitate de timp pentru zilele de sărbătoare nelucrătoare care nu coincid cu zilele de repaus săptămînal, conform art.111 din Codul muncii;

-premiile cu caracter unic acordate cu ocazia zilelor de sărbătoare, inclusiv cu ocazia sărbătorilor profesionale;

-indemnizaţiile lunare stabilite reprezentanţilor statului în organele de conducere ale întreprinderilor de stat şi ale societăţilor pe acţiuni;

-plăţile de stimulare (inclusiv premiile) cu prilejul jubileelor, pentru muncă activă şi în alte cazuri analogice, plăţi efectuate din contul fondului de retribuire a muncii, precum şi

recompensele pentru îndeplinirea unor însărcinări speciale, care nu se includ în cercul obligaţiunilor lucrătorului;

-cadourile şi alte plăţi efectuate din alte surse decît cele alocate pentru retribuirea muncii; recompensele băneşti pentru ocuparea primelor locuri la concursuri etc.;

-bursele plătite de către întreprinderi studenţilor (doctoranzilor) trimişi la învăţătură cu scoatere din producţie;

-indemnizaţiile plătite de întreprinderi tinerilor specialişti pentru timpul concediului după absolvirea instituţiei de învăţămînt superior sau mediu de specialitate;

-veniturile (dividendele, dobînzile) din acţiunile membrilor colectivului de muncă, depozitele şi mijloacele de împrumut ale membrilor colectivului de muncă investite în patrimoniul întreprinderii, calculate pentru plata lucrătorilor;

-costul biletelor oferite lucrătorilor şi copiilor acestora pentru întremare, odihnă, excursii şi călătorii şi plătite integral sau parţial din contul mijloacelor întreprinderii;

-pensiile şi indemnizaţiile nominative;

-indemnizaţia unică acordată tinerilor specialişti, angajaţi, conform repartizării, în instituţiile de învăţămînt, instituţiile ocrotirii sănătăţii, asistenţei sociale, ştiinţifice şi cele de cultură şi artă;

-indemnizaţia acordată funcţionarilor publici în proporţie de 15% din salariul funcţiei pentru fiecare an de activitate în serviciul public.

Totodată, instanța de judecată consideră relevante următoarele prevederi legale:

Constituția Republicii Moldova garantează independența sistemului judiciar și stabilește cadrul general în care funcționează magistrații. Aceasta prevede principiile esențiale ce asigură autonomia judiciară și, implicit, condițiile speciale de remunerare și tratament juridic pentru judecători.

Conform **art. 20 din Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică**, persoanele cu funcţii de demnitate publică beneficiază de pensie în condiţiile Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, cu excepţiile prevăzute de legea specială.

Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 privind statutul judecătorului la art. 32 alin. (1) statuează că, judecătorul care a atins vârsta prevăzută la alin. (2) şi confirmă vechimea în muncă generală şi vechimea în muncă în funcţia de judecător prevăzute la alin. (3) are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în mărime de 55% din salariul său mediu lunar, care, pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de muncă generală prevăzută la alin. (3), se măreşte cu 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul său mediu lunar.

Această lege este aplicabilă prin analogie pentru drepturile salariale și de asigurări sociale ale judecătorilor Curții Constituționale (în lipsa unei legi speciale exprese).

Conform **art. 8 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii,** baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a

salariului mediu pe economie din perioadele contributive până la anul precedent anului de stabilire a pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie.

În concordanță cu **art. 10 din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar**, salariul lunar al personalului din unitățile bugetare pentru activitatea desfășurată pe durata normală a timpului de lucru stabilită de lege este constituit din:

a) partea fixă, compusă din:

– salariul de bază;

– sporul lunar în valoare fixă;

– sporul lunar pentru gradul profesional;

– sporul lunar pentru deținerea titlului științific și/sau științifico-didactic;

– sporul lunar pentru deținerea titlului onorific;

b) partea variabilă, care cuprinde:

– sporul pentru performanță;

– sporuri cu caracter specific.

Suplimentar la cele menționate la alin. (1), personalul unităților bugetare beneficiază, după caz, de:

– sporul de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile;

– sporuri pentru munca suplimentară, pentru munca de noapte și/sau pentru munca prestată în zilele de sărbătoare nelucrătoare și/sau în zilele de repaus;

– spor pentru participare în proiecte de dezvoltare finanțate din surse externe;

– spor pentru realizarea sarcinilor prioritare în contextul implementării cerințelor de aderare la Uniunea Europeană;

– sporul de compensare pentru munca prestată în condiţii de risc sporit pentru sănătate;

– sporul pentru consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice locale amalgamate;

– sporul pentru consolidarea capacităților manageriale și profesionale ale personalului din cadrul autorităților publice locale de nivelul întâi;

– premii unice;

– premiu anual.

Prin derogare de la prevederile alin. (1), salariul lunar al persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu excepția directorului Serviciului Fiscal de Stat, a directorului Serviciului Vamal, a directorului Autorității Aeronautice Civile și a directorului Agenției pentru Securitate Cibernetică, și al personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică se constituie din partea fixă și plățile enumerate la alin. (2) dacă aceste plăți nu rezultă din activități declarate incompatibile prin legi speciale.

Prin derogare de la prevederile alin. (1), salariul lunar al persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului Național Anticorupție se constituie din partea fixă, sporul

cu caracter specific și plățile enumerate la alin. (2) dacă aceste plăți nu rezultă din activități declarate incompatibile prin legi speciale.

Termenele, periodicitatea și locul de plată a salariului personalului din unitățile bugetare se stabilesc în conformitate cu art.142 din Codul muncii al Republicii Moldova. Distribuirea salariului lunar al personalului din unitățile bugetare se efectuează prin intermediul serviciului guvernamental de plăți electronice, la conturile de plăți ale salariaților, în modul stabilit de Guvern.

În contextul cadrului normativ enunțat mai sus, rezidă că pentru un judecător al Curții Constituționale, calculul salariului mediu este reglementat astfel: Legea nr. 317/1994 – principii generale; Legea nr. 199/2010 – regimul specific pentru judecători; Hotărârea Guvernului nr. 426/2004 – aplicabilă subsidiar, dacă nu contravine legilor speciale; Legea nr. 270/2018 și Legea bugetului anual – stabilesc valori de referință și grile salariale.

Hotărârea Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004 privind aprobarea Modului de calculare a salariului mediu a fost adoptată în temeiul art. 165 din Codul muncii și art. 32 din Legea salarizării, adică în temeiul unor acte legislative generale, comune pentru toți salariații ce activează în Republica Moldova, de altfel, Codul muncii instituie standardele și garanțiile minime ce trebuie asigurate oricărui salariat *lato sensu*. În acest context, art. 2 alin. (2) și art. 11 alin. (1) din Codul muncii prevede că, prezentul cod se aplică şi raporturilor de muncă reglementate prin legi organice şi prin alte acte normative. Nivelul minim al drepturilor şi garanţiilor de muncă pentru salariaţi se stabileşte de prezentul cod şi de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii.

Hotărârea Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004 se aplică judecătorilor Curții Constituționale doar cu caracter subsidiar, adică doar în acele aspecte în care legislația specială (Legea nr. 317/1994 și eventual Legea nr. 199/2010) nu reglementează expres modul de calcul. Acolo unde legea specială prevede un mod specific de calcul, acea normă are prioritate.

Din moment ce legislația specială nu reglementează segmentul disputat, această lacună legislativă urmează a fi soluționată prin analogie și adaptare a Hotărârii Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004 prin coraportare la judecătorii Curții Constituționale. În acest aspect, art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă consacră, nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistenţă a legislaţiei, de imperfecţiune, coliziune sau obscuritate a legislaţiei în vigoare.

Există distincție crasă între ”salariul de funcție” și ”salariul de bază”, ultimul trebuie să fie calculat în mod corespunzător și cu luarea în considerare a tuturor elementelor componente (partea fixă și partea variabilă). Dacă legea specială nu reglementează modul de calcul a pensiei atunci autoritatea publică competentă va apela la cadrul normativ proxim ce oferă soluții în sensul dat, având în vedere că sistemul de drept nu este izolat ci constituie un tot întreg, un corp comun a cărui piese trebuie să funcționeze sinergic, iar vidul legislativ trebuie completat cu norme juridice apropiate raportului juridic litigios.

În concluzie, la calcularea și achitarea pensiei lui Țurcan Vladimir, organul de asigurări sociale urmează să țină cont de pct. 1-4 din Hotărârea Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004,

precum și de art. 10 din Legea privind sistemul unitar de salarizare, în segmentul ce vizează determinarea cuantumului salariului mediu al judecătorului Curții Constituționale, în caz contrar, aceștia vor fi discriminați în raport cu personalul încadrat, în bază de contract individual de muncă, la întreprinderi, în organizaţii şi instituţii, indiferent de tipul lor de proprietate şi forma de organizare juridică, inclusiv nu vor fi asigurate garanțiile minime consacrate în Codul muncii de care trebuie să se bucure orice persoană care exercită o funcție, activitate de muncă.

Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituţionalităţii unor legi de modificare a condiţiilor de asigurare cu pensii şi alte plăţi sociale pentru unele categorii de salariaţi a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecţiei constituţionale garantate de art. 46 şi, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţia Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit şi are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică şi astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuţii la un sistem de protecţie socială *(Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974)*, ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

În acest context, în cauza *Stec şi alţii v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 06 iulie 2005) Marea Cameră a Curţii Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

Statele părţi la Convenţie dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale. Curtea Europeană a reamintit, în acest sens, că autorităţile naţionale sunt, în principiu, cel mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai adecvate în atingerea scopului stabilirii unui echilibru între cheltuielile şi veniturile publice, având în vedere că acestea cunosc nevoile propriei societăţi *(Terazzi SRL v. Italia, hotărârea din 17 octombrie 2002, § 85, şi Wieczorek v. Polonia, hotărârea din 08 decembrie 2009, § 59).*

Deşi principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 sunt aplicabile şi în cazul pensiilor *(Stummer v. Austria [MC], hotărârea din 07 iulie 2011, § 82)*, totuşi, dispoziţiile acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit cuantum *(Maggio şi alţii v. Italia, hotărârea din 31 mai 2011, § 55).*

În același timp, în cazul în care cuantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată *(a se vedea mutatis mutandis Rasmussen v. Polonia, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71)*. Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie

considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege şi să servească unui interes public legitim.

Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite şi scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa *(James şi alţii v. Regatul Unit, hotărârea din 21 februarie 1986)*. Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive *(Maggio şi alţii v. Italia)*.

În concluzie, poziția organului de asigurări sociale este neîntemeiată, pe cale de consecință, ultima urmează să satisfacă cerințele reclamantului prin calcularea și achitarea pensiei în mărime de 80% din salariul mediu lunar, determinat conform cadrului normativ evidențiat mai sus.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se admite acțiunea deferită judecății.

Se anulează decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Chișinău, Centru nr. 91/2024/37918 din 26 septembrie 2024, precum și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Ț-5162/2024 din 05 noiembrie 2024.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să calculeze și să achite pensia lui Țurcan Vladimir, în mărime de 80% din salariul mediu lunar, determinat conform cadrului normativ relevant, începând cu data depunerii cererii de stabilire a pensiei.

Hotărârea susceptibilă de atac cu apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, prin intermediul instanței emitente.

Președintele ședinței
Judecătorul **Gandrabur Marcel**